

Oponentský posudek doktorské disertační práce

Autor práce: Mgr. Gabriela Thöndlová

Název práce: Komparativní analýza agroturistiky v České republice a ve Svobodném státu Bavorsko

Oponent: doc. ing. Josef Vlček, CSc.

1. Závažnost a aktuálnost zkoumané problematiky

Agroturistika je označována za specifickou formu venkovské turistiky. Počet zemědělských podniků, které v ČR poskytují ubytování a další služby pro turisty, je odhadován na 700 až 1000. Celková ubytovací kapacita v těchto zařízeních nepřekračuje 10 tisíc lůžek (mag CONSULTING, s. r. o.). Agroturistiku provozují podnikatelé v zemědělské prvovýrobě jako vedlejší činnost sloužící k získání dodatečných finančních prostředků. V zahraničí jde o atraktivní podnikatelskou činnost (v Rakousku zemědělská hospodářství nabízejí cca dvě stě tisíc lůžek), ale v ČR ročně přibývají jen desítky podnikatelů.

Dovolená „na selském dvoře“ je formou trávení volného času a jejím cílem je poznání života na venkově a blízký kontakt s přírodou. Většímu rozvoji farmářského turismu v ČR brání zakořeněný zvyk městských lidí odjíždět na víkendy a kratší dovolené na chaty a chalupy. Toto zdůvodnění je považováno za obecně platné. Analýzy chování (rozhodování) spotřebitelů a výrobců složeného produktu na trhu cestovního ruchu v zásadě nejsou prováděny, např. GA ČR je trvale odmítá financovat. Z tohoto hlediska oceňuji disertační práci G. Thöndlové, která formou empirického výzkumu mapuje agroturistiku v ČR a na základě komparace s Bavorskem hledá „...doporučení a návrhy, co by bylo možné zlepšit.“ (str. 1)

Autorka akceptuje skutečnost, že „obliba druhého bydlení...“ (str. 5) není jedinou příčinou pomalého rozvoje agroturistiky u nás. Další příčiny odhaluje na základě analýzy poptávky a nabídky na tomto tržním segmentu. Její přístup je ryze sociologický, protože nezkoumá ostatní prvky tohoto trhu: cenu, konkurenci (např. tržní podíl firem) a makroekonomický rámec považuje za daný. Agroturistiku chápe jako součást životního stylu. Z obsahu práce vyplývá nutnost větší spolupráce sociologů a specialistů v oblasti cestovního ruchu, kteří jeho rozvoj jen popisují (evidují) a obtížně pronikají do jeho podstaty. Ta podle mého názoru úzce souvisí s životní úrovní, která je tématem sociologickým i ekonomickým.

2. Metodologický postup a přínos disertační práce

Disertační práce má jednoznačně stanovený cíl (str. 1) a z tohoto důvodu je rozdělena do dvou relativně samostatných částí. Posloupnost analyzovaných problémů v obou částech je logická a umožňuje splnit zadaný cíl. Obsahem první části je shrnutí současného stupně poznání analyzované problematiky – agroturistiky. Autorka v zásadě využila dostupnou literaturu naší i zahraniční proveniencí a úroveň výkladu vytváří potřebná teoretická východiska pro empirický výzkum. Z hlediska cíle práce zde G. Thöndlová oprávněně upozorňuje na multiplikační efekty rozvoje agroturistiky (zaměstnanost v Bavorsku na str. 10) a na skutečnost, že tato forma venkovské turistiky je významnou cestou k udržitelnému turismu. Argumentace je vedena především směrem k nalezení návrhů, jak zlepšit nabídku zemědělských farem a chování „agroturistů“ není zdůrazněno, ačkoliv je výraznou součástí empirického výzkumu.

Druhá část disertace přináší výsledky empirického výzkumu. Uvedená data jsou původní a charakterizují chování nejen farmářů (výrobců), ale i turistů (spotřebitelů). Autorka využila dotazníky a kvalitativní dotazování. Tématem analýzy jsou motivy zemědělců, nabídka poskytovaných služeb, spolupráce s okolím a zkušenosti s hosty. Samostatným okruhem je rozbor ekonomických aspektů producentů agroturistiky. Rozbor poptávky obsahuje sociodemografický profil hostů, analýzu jejich motivace pro agroturistiku a porovnání očekávaných přínosů s realitou. Z hlediska udržitelného cestovního ruchu bylo zkoumáno „ekologické chování“ hostů farem ve srovnání s masovou turistikou. Obě strany trhu „agroturismu“ jsou analyzovány v ČR a v Bavorsku. Z komparace vyplývá, že agroturistika je v Bavorsku na výrazně vyšší úrovni a pro ČR může být vzorem pro transfer poznatků.

3. Dílčí připomínky

- Charakterizujte produkt, který turisté spotřebovávají v rámci agroturismu a objasněte, v čem se odlišuje od standardního produktu cestovního ruchu.
- Uvádíte, že „při výběru konkrétní farmy hraje pro oba národy hlavní roli lokalita...“ (str. 79) Vysvětlete, jak toto kritérium chápou „agroturisté“ a zemědělství farmáři.
- Agroturistiku považují za regionální záležitost. Turistická informační centra farmářům příliš nepomáhají (str. 61). Zároveň jste zjistila výraznou individualizaci poptávky po agroturistice (výběr farmy na dálku, str. 45). Z rozhovoru s farmáři máte určitě řadu dílčích poznatků o jejich představách, jak pomáhat rozvoji agroturismu. Jak je možné v ČR uspokojit poptávku po „dovolené na statku“, která má silnou vazbu na rozpočtové omezení potenciálních zákazníků (rodiny s dětmi).

Úroveň disertační práce prokázala, že Mgr. Gabriela Thöndlová dokáže tvůrčím způsobem využít poznatky získané studiem sociologie. Zvolené téma je aktuální a z obsahového hlediska lze konstatovat, že představuje problém, ve kterém se v koncentrované podobě zrcadlí fungování celého sektoru cestovního ruchu. Zadaný cíl byl splněn a hodnocená studie je podnětným příspěvkem pro všechny subjekty, které služby cestovního ruchu poskytují, event. se podílejí na destinačním managementu v jednotlivých regionech. Realizovaný výzkum má převážně explorativní charakter. Výzkum vycházející z větší reprezentativnosti vzorku je třeba urychleně realizovat. (str. 103) Považuji to za povinnost státu, pokud chce opravdu pomáhat rozvoji malého a středního podnikání.

Z formálního hlediska práce splňuje požadovanou úroveň standardním způsobem. Připomínku mám pouze k přehledu literatury, který je špatně čitelný. Tabulky a grafy zvyšují vypovídací schopnost práce. Dotazníky uvedené v přílohách prokazují komplexnost přístupu autorky.

Na základě poznatků získaných prostudováním předložené disertační práce konstatuji, že její úroveň odpovídá požadavkům kladeným na doktorské disertační práce a proto ji doporučuji k obhajobě.

Praha 16. 2. 2012

Doc. ing. Josef Vlček, CSc.

Katedra ekonomie a ekonomiky VŠH v Praze